

Αρχαιολογικό
Μουσείο
Φλώρινας

Εσπερινό
Γυμνάσιο
Φλώρινας

Χαίρετε
ΟΙ
παράγοντες

«ΧΑΙΡΕΤΕ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ»

Από μαρμάρινη επιτύμβια στήλη ρωμαϊκών χρόνων από τη Βεύη της Φλώρινας, όπου οι εικονιζόμενοι ταυτίζονται με θεούς. Η στήλη αφιερώνεται από τον Αυρήλιο Κλαυδιανό στη σύζυγο του Αυρηλία Κασσάνδρα. Η επιγραφή καταλήγει «Χαίρετε οι παράγοντες».

Συμμετέχοντες

Σχολείο: Εσπερινό Γυμνάσιο –Λ.Τ. Φλώρινας

Τάξη: Γ' Λυκείου

Αριθμός μαθητών: 21

Αριθμός παλινοστούντων/αλλοδαπών μαθητών: 3

Χώρα προέλευσης: Αλβανία

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης:

Οι μαθήτριες και οι μαθητές είναι ενήλικες, άνθρωποι που για διάφορους λόγους εγκατέλειψαν την εκπαίδευση και που σχεδιάζουν ένα νέο ξεκίνημα ζωής, αρκετοί εργαζόμενοι, αλλά οι περισσότεροι άνεργοι. Οι αλλοδαποί ζουν πολλά χρόνια στην Ελλάδα, γνωρίζουν καλά την γλώσσα και είναι πλήρως ενταγμένοι.

Όνομα εκπαιδευτικού: Ευαγγελία Ζούλα.

Μουσείο : Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας (Α.Μ.Φ.)

Επίσκεψη στη μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Φλώρινας με τίτλο «Η γλυπτική των Ρωμαϊκών χρόνων στο Νομό Φλώρινας». Η έκθεση περιλαμβάνει ανάγλυφες επιτύμβιες και αναθηματικές στήλες (ιππείς, πορτραίτα, θεοποιήσεις θνητών), ολόγλυφα έργα και ελληνικές επιγραφές.

Όνομα μουσειοπαιδαγωγού: Λιάνα Γκέλου.

Στόχοι

Γενικός σκοπός του προγράμματος είναι η καλλιέργεια διαπολιτισμικού πνεύματος που θα διακατέχει το σχολείο μας.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή και να γνωρίσουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής που ζουν, να επισκεφτούν όχι ως απλοί επισκέπτες ή πολιτιστικοί καταναλωτές, αλλά ως συμμετοχοί στη διαδικασία και

πρωταγωνιστές στη δημιουργία και διάχυση ενός μουσειακού διαλόγου και μιας νέας πρακτικής με βιωματικά χαρακτηριστικά.

- Να γνωρίσουν την τέχνη και τη σημασία της στην καθημερινή ζωή και παράλληλα να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους γι' αυτή αλλά και για την πολιτιστική κληρονομιά.
- Να κατανοήσουν τη σημασία της ειρηνικής συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμων και ομάδων με διαφορετική πολιτισμική ιστορία και διαφορετικά πρότυπα (Ρωμαίοι-Έλληνες) και να καταλάβουν ότι αυτό αποτελεί ένα μοντέλο σκέψης ώστε να απαλλαγούν από στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- Να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση τους, τη δημιουργικότητα τους, την αυτοεκτίμηση, το αίσθημα του να ανήκουν σε μια ομάδα και, μέσα από την ενεργητική συμμετοχή, να ξεπεραστούν οι τυχόν προκαταλήψεις απέναντι στους άλλους.
- Μέσα από τη συμμετοχή τους στη δραστηριότητα του προγράμματος να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν ελεύθερα τα συναισθήματά τους και να αποκτήσουν γόνιμες και θετικές αναμνήσεις.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Μάθημα: Αρχές Φιλοσοφίας

Ενότητα πρώτη: Γλώσσα και λόγος.

Αναλλοίωτα και διαχρονικά τα θέματα της ανθρώπινης ύπαρξης και συνύπαρξης, θέματα που αναφέρονται στη θρησκεία, τις παραδόσεις, τους θεσμούς αναδεικνύονται μέσα από το γνωστικό αντικείμενο της φιλοσοφίας και αποτελούν αφορμή για να συζητηθούν θεμελιώδη ζητήματα –ερωτήματα.

Στην πρώτη ενότητα του σχολικού βιβλίου που αναφέρεται στη γλώσσα και το λόγο γίνεται αναφορά στη γλώσσα ως εργαλείο σκέψης και έκφρασης που αντανακλά την παγκοσμιότητα και τη διαχρονικότητα του λόγου. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διαπολιτισμικού προγράμματος θα αναδείξουμε την έννοια της επικοινωνίας ως βασικού σκοπού της γλώσσας καθώς η μελέτη των επιγραφών των επιτύμβιων στηλών θα μας δώσει τη δυνατότητα και την ευκαιρία αιώνες μετά να επικοινωνήσουμε με τους μακρινούς προγόνους και να μάθουμε για τη ζωή και το θάνατό τους. Το θέμα της συνομιλίας του νεκρού με τους επιζώντες το συναντάμε τόσο στην επιτύμβια τέχνη όσο και στη φιλολογική παράδοση από τους αρχαϊκούς χρόνους, με την οποία και θα ασχοληθούμε μέσα από λογοτεχνικά κείμενα.

Δράσεις

1. Δράσεις πριν την επίσκεψη

Στο πλαίσιο της συμμετοχής μας στη δράση «Εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών» παρακολουθήσαμε την ημερίδα που πραγματοποιήθηκε την 1^η Δεκεμβρίου 2013 στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού στην Θεσσαλονίκη με θέμα «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης». Την ημερίδα δεν παρακολούθησε η αρχαιολόγος λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών.

Η υπεύθυνη εκπαιδευτικός, Ευαγγελία Ζούλα, μετά από την τηλεφωνική επικοινωνία κατά την οποία συζήτησε με την αρχαιολόγο, κυρία Γκέλου, τα σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος, επισκέφθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας, προκειμένου να δει με την αρχαιολόγο τις συλλογές και να συζητήσει για τις εκπαιδευτικές δυνατότητες που προσφέρουν.

Ακολούθησε ενημέρωση και συζήτηση με τους μαθητές στην οποία έγινε αναφορά στα αρχαία μνημεία της περιοχής και προγραμματίστηκε μια επίσκεψη γνωριμίας στο Α.Μ.Φ.

Η ξενάγηση στις μόνιμες εκθέσεις του Α.Μ.Φ. μας οδήγησε στην απόφαση να ασχοληθούμε με επιλεγμένα αντικείμενα από την προϊστορική εποχή στο νομό Φλώρινας (αγγεία, εργαλεία). Στη συνέχεια σχεδιάσαμε ένα πλαίσιο δράσης αξιοποιώντας τα ευρήματα με σκοπό να αποτυπώσουμε σε έναν χάρτη της περιοχής τα μέρη όπου έζησε ο προϊστορικός άνθρωπος.

Στο επόμενο διάστημα, και καθώς εργαζόμασταν σε αυτή την ενότητα, βρεθήκαμε μπροστά σε ένα σχολικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε το 2009-2010 σε συνεργασία με το Α.Μ.Φ. από σχολικές μονάδες της Φλώρινας μεταξύ των οποίων και το Εσπερινό Λύκειο. Το πρόγραμμα είχε τίτλο «Εμείς (και) οι Ρωμαίοι» και είχε υλοποιηθεί από τις σχολικές συμβούλους των φιλολόγων του νομού Φλώρινας, κυρίες Έλσα Μυρογιάννη και Κατερίνα Ρεβάνογλου.

Ήταν η στιγμή που άλλαξε η κατεύθυνσή μας και από την προϊστορία αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με ένα άλλο μέρος του παρελθόντος της Φλώρινας, την περίοδο της Ρωμαϊκρατίας.

Βρήκαμε ενδιαφέρουσα την ιδέα να μελετήσουμε τις επιτύμβιες στήλες της περιόδου αυτής, να ακούσουμε τη φωνή αυτών των αντικειμένων και να αποκαλύψουμε την άγνωστη ζωή των προσώπων πίσω από τα πορτραίτα.

Συνεχίσαμε, λοιπόν, αξιοποιώντας την δουλειά που είχαν ξεκινήσει πριν μια πενταετία οι συνάδελφοι, τις οποίες και ευχαριστούμε, Ζωή Γοδόση, Κατερίνα Κοζίδη και Ντίνα Τσοκανάρη που δούλεψαν στο πρόγραμμα αυτό.

Μετά την αλλαγή του θέματος, έγινε συνάντηση της υπεύθυνης εκπαιδευτικού με την υπεύθυνη της Υποδράσης 9.5, Έλσα Μυρογιάννη, και καθορίστηκε ο τρόπος εργασίας των μαθητών. Αποφασίσαμε να επικεντρωθούμε στα αντιπροσωπευτικά δείγματα επιτύμβιων στηλών των ρωμαϊκών χρόνων και σχεδιάσαμε ποιες δραστηριότητες θα υλοποιήσουν οι μαθητές, ποιες θα είναι οι πηγές πληροφόρησης, ποιους χώρους θα επισκεφτούν.

Στη συνέχεια οι μαθητές και οι μαθήτριες, χρησιμοποιώντας όλο το εκπαιδευτικό υλικό που είχε παραχθεί κατά την υλοποίηση του προγράμματος «Εμείς (και) οι Ρωμαίοι», το οποίο έθεσε στη διάθεσή μας η κυρία Έλσα Μυρογιάννη, έψαξαν στο διαδίκτυο και στον δικτυακό τόπο του Α.Μ.Φ, διάβασαν σχετικά με την περίοδο της Ρωμαιοκρατίας, φωτογράφησαν τα 3 ρωμαϊκά αντίγραφα επιτύμβιων στηλών που βρίσκονται σε κεντρικά σημεία της πόλης και ρώτησαν τους περίοικους αν γνώριζαν τη σημασία τους. Μελετώντας τις επιγραφές των ρωμαϊκών επιτύμβιων στηλών της Φλώρινας, ανιχνεύσαμε σημαντικά στοιχεία για την εποχή, όπως τις αντιλήψεις των κατοίκων της περιοχής για τη ζωή και τον θάνατο, την κοσμοθεωρία τους, τις λατρευτικές συνήθειες τους, την κοινωνική και πληθυσμιακή τους σύνθεση. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίαζαν τα ονόματα στις επιγραφές των στηλών (ελληνικά, ρωμαϊκά, θρακικά, ανατολικά και μεικτά αλλά και οι ονοματολογικοί τύποι).

Γλυπτά, επιτύμβιες στήλες, επιγραφές από το 167 π.Χ. μέχρι τον 4^ο αιώνα μ.Χ. μας πληροφορούν για τους εντόπιους λιθοξόους και τα εργαστήρια τους με ελληνιστικά και ρωμαϊκά πρότυπα. Μαθαίνουμε για την κυριαρχία της ελληνικής γλώσσας και γραφής που χρησιμοποιείται στις επιγραφές. Πολύτιμη ήταν η συμμετοχή της συναδέλφου κυρίας Ελένης Παπαϊωάννου που μας βοήθησε να προσεγγίσουμε τις επιγραφές γραμματολογικά και εννοιολογικά. Οι επιτύμβιες στήλες που μας απασχόλησαν τεκμηριώνουν την παρουσία πλούσιων ιπτέων και φτωχών ιπποκόμων στην περιοχή μας, επιφανών και ηρώων, ανδρών και γυναικών με άρρηκτους οικογενειακούς δεσμούς. Αποτυπώνουν ταφικά έθιμα, εκδηλώσεις λατρείας, τιμής και μνήμης (νεκρόδειπνα, πορτρέτα, ανάγλυφες παραστάσεις) για προγόνους εξ' αίματος, θεοποιημένους ήρωες, όπως ο Μεγαλέξανδρος και ο Ηρακλής, και για πανελλήνιους θεούς όπως ο Δίας, ο Διόνυσος και η Άρτεμις. Τα εκθέματα παραπέμπουν σε μια κοινωνία η οποία κάτω από τους Ρωμαίους διατήρησε χαρακτηριστικά της εθνικής συλλογικής μνήμης, τις ελληνικές παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμά τους, παρά τις καινοτομίες που διείσδυσαν και ανανέωσαν την καθημερινή και επίσημη ζωή τους.

Όλα τα παραπάνω ως στοιχεία και πληροφορίες συγκεντρώθηκαν από τον Ιανουάριο μέχρι τις αρχές Μαρτίου. Στο μεταξύ μετά από επικοινωνία με την κύρια Μυρογιάννη αποφασίσαμε να υλοποιήσουμε τη δράση με τη συμμετοχή της.

2. Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας

Το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα περιελάμβανε επισκόπηση της ιστορικής περιόδου της ρωμαιοκρατίας στην περιοχή μας, διαπραγμάτευση των επιτύμβιων στηλών και βιωματικές δράσεις στον εκθεσιακό χώρο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες δούλεψαν σε ομάδες με βάση φύλλα εργασίας που είχε ετοιμάσει η υπεύθυνη της Υποδράσης. Οι μαθητές και οι μαθήτριες διάβασαν μπροστά στις επιτύμβιες τα κείμενα που είχαν ετοιμάσει οι μαθητές της Α' τάξης του 2^{ου} Γυμνασίου κατά την εκπόνηση του προγράμματος «Εμείς (και) οι Ρωμαίοι», ζωντανεύοντας τα πορτραίτα των επιτύμβιων στηλών. Επίσης, έγινε μια πολύ περιεκτική και διεξοδική συζήτηση με τους μαθητές σε κύκλο κατά την οποία οι εύστοχες παρεμβάσεις της αρχαιολόγου, κυρίας Λιάνας Γκέλου, ήταν διαφωτιστικές.

Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα από την Έλσα Μυρογιάννη

Η αρχαιολόγος και οι μαθητές διαβάζουν κείμενα μαθητών της Α' τάξης του 2^{ου} Γυμνασίου

Ζωντανεύοντας τον Παράμονο Μενάνδρου (ρωμαίος ιππέας)

Παρατηρώντας μία επιτύμβια στήλη

Ρωμαϊκή επιτύμβια στήλη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας

3. Δράσεις μετά την επίσκεψη

Η επίσκεψη τροφοδότησε με ενθουσιασμό τη σχολική τάξη. Μία από τις κυρίες αποφάσισε να ράψει ρούχα, όπως τα παρατηρήσαμε σε απεικονίσεις μέσα στα βιβλία ή στο διαδίκτυο. Κάποιες μαθήτριες υποδύθηκαν τις ρωμαίες, και γύρισαν βίντεο σε τοποθεσία του περιαστικού δάσους της πόλης ντυμένες και στολισμένες ως ρωμαίες.

Ζωντανεύοντας την Αυρηλία Κασσάνδρα

Αξιολόγηση

Μετά από συζήτηση με τους μαθητές καταλήξαμε ότι τα κέρδη από την στοχευμένη δράση ήταν πολλαπλά. Ήταν θετική η εμπειρία τους από την επίσκεψη και τη δράση στο Α.Μ.Φ., το οποίο δεν είχαν μέχρι τότε επισκεφτεί. Είχαν τη ευκαιρία να συνεργαστούν, να παρουσιάσουν στους άλλους την δουλειά που έκαναν και να επικοινωνήσουν έξω από το σχολικό περιβάλλον, πράγμα που συνέβαλε στην ενίσχυση του κλίματος σεβασμού και αποδοχής του διαφορετικού.